

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 3. junija 2021

EU mora okrepiti svoja prizadevanja za boj proti dezinformacijam

Dezinformacije so resen in vse večji problem v celotni EU. EU je leta 2018 objavila akcijski načrt za boj proti dezinformacijam. Ta načrt je bil relevanten, ko je bil pripravljen, vendar je nepopoln. Njegovo izvajanje v glavnem poteka v skladu z načrti, vendar se nastajajoče grožnje še vedno razvijajo prehitro. To je zaključek posebnega poročila, ki ga je objavilo Evropsko računsko sodišče (Sodišče). Revizorji so ugotovili, da je na ravni EU potrebnega več usklajevanja in da morajo biti države članice bolj dejavne, na primer v sistemu hitrega opozarjanja. Izboljšati je treba tudi spremljanje in odgovornost spletnih platform, dezinformacije pa vključiti v koherentno strategijo EU za medijsko pismenost, ki je sedaj ni.

„Vsak poskus škodoželjnega in namernega spodkopavanja javnega mnenja ali manipulacije z njim pomeni resno grožnjo za samo EU. Hkrati je boj proti dezinformacijam velik izziv, saj EU pri njem ne sme kršiti svojih temeljnih vrednot, kot sta svoboda mnenja in izražanja,“ je povedal Baudilio Tomé Muguruza, član Evropskega računskega sodišča, ki je pristojen za poročilo. *„Akcijski načrt EU proti dezinformacijam je bil relevanten, ko je bil pripravljen, vendar še vedno ni popoln. Sodišče priporoča, naj EU okrepi svoj odziv na dezinformacije in izboljša njegovo usklajevanje.“*

Zaradi akcijskega načrta EU proti dezinformacijam je po mnenju revizorjev prišlo do pozitivnega razvoja, vendar pa z njim niso bili doseženi vsi njegovi načrtovani rezultati. Načrt je vseboval relevantne ukrepe, na primer ovračanje in zmanjševanje vidnosti zavajajočih vsebin, vendar že od leta 2018 ni bil posodobljen ali pregledan, čeprav se taktike, akterji in tehnologija na področju dezinformacij nenehno spreminjajo. Komisija je decembra 2020 objavila akcijski načrt za evropsko demokracijo, ki vključuje ukrepe proti dezinformacijam, ne da bi natančno razjasnila, kako je povezan z akcijskim načrtom proti dezinformacijam iz leta 2018. Revizorji opozarjajo, da je zaradi ukrepov s podobnimi cilji v različnih pobudah usklajevanje bolj kompleksno, kar povečuje tveganje neučinkovitosti.

Akcijski načrt EU proti dezinformacijam tudi ni vključeval celovitih ureditev, s katerimi bi bilo zagotovljeno, da je odziv EU dobro usklajen, uspešen in sorazmeren glede na vrsto in obseg grožnje. Eden od strateških ukrepov akcijskega načrta EU je bila vzpostavitev sistema hitrega opozarjanja za usklajevanje odzivov in skupnih ukrepov med državami članicami, institucijami EU in drugimi

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

organizacijami, kot sta NATO in G7. Revizorji so ugotovili, da se je s sistemom sicer olajšala izmenjava informacij, vendar pa se ni uporabljal za usklajevanje skupnega pripisovanja in odzivov, kot je bilo to sprva predvideno, poleg tega pa ga države članice ne izkoriščajo v celoti.

Revizorji so preučili oddelek Evropske službe za zunanje delovanje (ESZD) za strateško komuniciranje in njegove tri projektne skupine – East StratCom, StratCom za Zahodni Balkan in South StratCom – ter ugotovili, da so izboljšale zmogljivost EU za napovedovanje in odzivanje na dejavnosti dezinformiranja v sosednjih državah. Vendar menijo, da bi bilo treba mandate in vire teh projektnih skupin pregledati ob upoštevanju novih nastajajočih groženj. Podatkovna zbirka EUvsDisinfo, ki je glavni produkt projektne skupine East Stratcom, je prispevala k ozaveščanju o ruskih dezinformacijah. Vendar imajo revizorji nekatere pomisleke o njeni neodvisnosti in dejanskem namenu, saj bi lahko štelo, da odraža uradno stališče EU.

Akcijski načrt EU je bil usmerjen tudi v zasebni sektor in civilno družbo v skupnem boju proti dezinformacijam. Evropska komisija je vzpostavila kodeks ravnanja za sodelovanje s spletnimi platformami, ki temelji na prostovoljnih ukrepih. V začetnih fazah pandemije COVID-19 so platforme zaradi kodeksa ravnanja na primer bolj poudarjale informacije iz verodostojnih virov, kar je pomenilo pionirski pristop. Vendar so revizorji ugotovili, da s kodeksom ravnanja ni bilo mogoče zahtevati odgovornosti od spletnih platform za njihova dejanja in jih spodbuditi k temu, da prevzamejo večjo vlogo pri dejavnem boju proti dezinformacijam. Po mnenju revizorjev tudi cilj ozaveščanja in izboljšanja socialne odpornosti ni bil dosežen. Poudarjajo, da ni strategije za medijsko pismenost, ki bi vključevala boj proti dezinformacijam, ter opozarjajo na razdrobljenost politike in ukrepov, ki so bili sprejeti za to, da bi bili mediji in komunikacije bolj dostopni, razumljivi in interaktivni. Poleg tega revizorji menijo, da obstaja tveganje, da novoustanovljena evropska opazovalnica digitalnih medijev (*European Digital Media Observatory*) morda ne bo dosegla svojih ciljev.

Informacije o ozadju

Za boj proti dezinformacijam so v prvi vrsti odgovorne države članice. Razen člena 11 Listine o temeljnih pravicah, ki se nanaša na svobodo izražanja in obveščanja, ter vrste pobud politike ni pravnega okvira EU, ki bi se uporabljal za dezinformacije.

Posebno poročilo št. 9/2021: Dezinformacije, ki vplivajo na EU, se obravnavajo, vendar problem še ni rešen – je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu) v 23 jezikih.

Kontakt za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502